

SLOVNIČNE IN POMENSKE REŠITVE V ANGLEŠKO-SLOVENSKEM SLOVARJU ZA DEKODIRANJE NA PRIMERU PONAZARJALNEGA GRADIVA

Alenka Vrbinc

Ekonomska fakulteta, Ljubljana

UDK 81'374.822=111=163.6:81'36'37

V prispevku obravnavamo semantične in slovnične razloge za vključevanje ponazarjalnega gradiva v angleško-slovenski slovar za dekodiranje, izhajamo pa predvsem iz kontrastivnih razlik med jezikoma, kot so: zamenjava besedne vrste pri prevodu iztočnice v zgledu, kontekstualno pogojeni prevod iztočnice v zgledu, enobesedna ustreznica zgleda, ničta ustreznica, frazemski prevod zgleda.

ponazarjalno gradivo, dvojezični slovar za dekodiranje, zamenjava besedne vrste, kontekstualni prevod, enobesedna ustreznica

The contribution discusses semantic and grammatical reasons for the inclusions of examples of use in an English-Slovene dictionary for decoding. The inclusion is based mostly on contrastive differences between the languages, such as transposition, context-dependent translation of the lemma in the example, one-word equivalent, zero equivalent, idiomatic translation of the example.

examples of use, bilingual dictionary for decoding, transposition, context-dependent translation, one-word equivalent

1 Uvod

Ponazarjalno gradivo je sestavni, čeprav neobvezni del geselskega članka. Vključeno je tako v enojezične slovarje, kjer sledi razlagi pomena, kot tudi v dvojezične slovarje, kjer ga najdemo za slovarsko ustreznico oz. slovarskimi ustreznici. Pri vključevanju ponazarjalnega gradiva moramo upoštevati več dejavnikov, kot so: koliko zgledov bomo vključili v slovar; kakšno vlogo bodo zgledi imeli pri ponazarjanju rabe; od kod bomo jemali zglede; kako konsistentno bo vključevanje zgledov v slovar; kako bo vzpostavljeno ravnotežje med avtentičnim korpusnim gradivom in željo po leksikografski učinkovitosti (Jackson 2002: 181; Adamska-Sałaciak 2013: 226; Krvinna 2014: 3). To pomeni, da je treba že pred začetkom sestavljanja kateregakoli slovarja natančno opredeliti kriterije za vključevanje zgledov, ki se jih je treba tudi dosledno držati.

Števila zgledov rabe pri posamezni iztočnici ali pri posameznem pomenu iztočnice ne moremo določiti vnaprej, je pa res, da moramo pri iztočnici, ki je semantično in slovnično kompleksnejša, običajno vključiti več zgledov (Toope 1996: 167). Prav

tako je več zgledov potrebnih v dvojezičnem slovarju, v katerem se izhodiščni in ciljni jezik močno razlikujeta (Jacobsen idr. 1991: 2788). Večje število zgledov moramo vsekakor vključiti tako v slovarje za enkodiranje kot v slovarje za dekodiranje (Kromann idr. 1991: 2772). Dejansko število vključenih zgledov je na koncu odvisno predvsem od presoje leksikografa, ki mora temeljiti na dognanjih lingvističnih raziskav, obstoječih slovarjih in korpusih, vsaj v določeni meri pa tudi na lingvistični intuiciji leksikografa (Toope 1996: 170).

Glede na to, da se v prispevku ukvarjamo z dvojezičnimi slovarji, moramo najprej na kratko omeniti težave, povezane z iskanjem slovarske ustreznice. Pri iskanju slovarskih ustreznic iztočnice ali posameznih pomenov iztočnice skušamo v ciljnem jeziku zadostiti trem različnim nivojem ustreznosti: semantičnemu, prevodnemu in funkcionalnemu (Adamska-Sałaciak 2006: 496). V ciljnem jeziku si prizadevamo poiskati ustreznico, ki je kar najmanj odvisna od sobesedila in ki jo lahko uporabimo v veliki večini sobesedil (Atkins, Rundell 2008: 503). V številnih primerih seveda ni mogoče poiskati neke univerzalne slovarske ustreznice, kajti če obravnavamo dva jezika, se pogosto soočamo s problemom neujemanja v semantični distribuciji (prav tam: 504). Tako se moramo v primerih, ko univerzalna slovarska ustreznica v ciljnem jeziku ne obstaja, zateči k alternativnim možnostim, kot so bližnje sopomenke ali opisni prevodi; v primeru ničte ekvivalence pa prevedka sploh ni, zato v takem primeru navajamo zglede rabe, ki jih prevedemo (Atkins, Rundell 2008: 505–506).

Ponazarjalno gradivo ima različno funkcijo, ki je odvisna od vrste slovarja, lahko pa tudi od stopnje znanja jezika, če gre za enojezični slovar, namenjen tujejezičnim govorcem (Atkins, Rundell 2008: 452). V enojezičnem slovarju zgledi potrjujejo pomensko razlago, lahko jo dopolnjujejo ali usmerjajo, ali pa kažejo besedne izrazne možnosti in značilne sintaktične zveze (SSKJ 2: § 80). Dvojezični slovarji so lahko namenjeni dekodiranju ali enkodiranju, od tega pa je v veliki meri odvisno tudi vključevanje ponazarjalnega gradiva, čeprav moramo izpostaviti dejstvo, da v praksi nimamo kompleta štirih dvojezičnih slovarjev, ki bi bili namenjeni bodisi dekodiranju bodisi enkodiranju rojenih govorcev enega oz. drugega jezika. Dejansko so dvojezični slovarji v veliki meri kombinacija slovarja za dekodiranje in slovarja za enkodiranje (Jacobsen idr. 1991: 2786). Zaradi tega so v dvojezični slovar velikokrat vključeni podatki, ki jih uporabnik ne potrebuje za razumevanje besedila v tujem jeziku, ali pa uporabnik v dvojezičnem slovarju zaman išče podatke, ki bi jih potreboval pri ustvarjanju besedila v tujem jeziku (Landau 2001: 307). Z gotovostjo lahko trdimo, da je v obeh vrstah dvojezičnega slovarja kontrastivni vidik bistvenega pomena, zanemariti pa ne smemo niti problema anizomorfizma, ko je enaka vsebina sintaktično realizirana na različne načine (Svensén 2009: 150, 155). Tako morajo biti v dvojezični slovar vključeni zgledi, ki so uporabniku v pomoč a) pri razumevanju ali prevajanju besedila iz tujega jezika v materinščino (slovarji za dekodiranje) in b) pri tvorjenju povedi in ustvarjanju besedila v tujem jeziku oz. prevajanju besedila iz materinščine v tuj jezik, pri čemer mora slovar nuditi odgovore na leksikalna, semantična, slovnična, sintaktična, morfološka, stilistična, kulturološka in druga vprašanja (slovarji za enkodiranje) (Bergenholtz, Nielsen 2002: 14; Jacobsen idr. 1991: 2787). Iz zgledov mora biti

razvidno, da ponazarjajo rabo točno določenega pomena iztočnice, z njihovo pomočjo mora uporabnik izvedeti nekaj več o dejanski rabi v sobesedilu, dopolnjevati ali zamenjati morajo univerzalno slovarsko ustreznico in ponuditi rešitev, ko univerzalne slovarske ustreznice ni možno uporabiti, tj. v primeru kontekstualno pogojenega prevoda zgleда (Atkins, Rundell 2008: 507; Jackson 2002: 130; Landau 2001: 207–208; Béjoint 2000: 135).

Naslednje vprašanje, ki ga moramo omeniti in o katerem so mnenja leksikografov deljena, je, ali morajo biti zgledi rabe v dvojezičnem slovarju prevedeni ali ne. Al-Kasimi (1977: 96) in Zöfgen (1991: 2898) menita, da morajo biti zgledi prevedeni, Jacobsen idr. (1991: 2786) in Adamska-Sařaciak (2006: 493–494) pa zagovarjajo stališče, da zgledov ni treba prevajati, če so izbrani tako, da ne predstavljajo težav uporabniku z osnovnim znanjem ciljnega jezika. Vseeno pa Adamska-Sařaciak (2013: 228; 2006: 494) priznava, da je v določenih primerih zglede treba prevajati, npr. če ti ponazarjajo določene izjeme, če so zelo zapleteni, če gre za zglede v slovarjih za začetnike.

V prispevku podrobneje obravnavamo principe in smiselnost vključevanja zgledov v slovar za dekodiranje. Čeprav se omejujemo na angleško-slovenski slovar, so kriteriji za izbor ponazarjalnega gradiva univerzalno uporabni za vsak dvojezični slovar za dekodiranje. Poudarek je na kriterijih za izbor ponazarjalnega gradiva, katerega namen je dopolnjevati ponujeno slovarsko ustreznico v slovničnem, leksikalnem, semantičnem in kontekstualnem smislu. Poleg tega argumentiramo tudi nujnost prevajanja zgledov v ciljni jezik (tj. v našem primeru slovenščina).

2 Kriteriji za izbor ponazarjalnega gradiva v angleško-slovenskem slovarju za dekodiranje

V dvojezični slovar za dekodiranje so seveda lahko vključeni zgledi, ki ponazarjajo splošno naravo določene strukture, vendar so še pomembnejši zgledi, ki poudarjajo kontrastivne razlike med obema jezikoma. V tovrstni slovar je ne le smiselno, ampak tudi nujno vključevati zglede, v katerih iztočnico prevajamo drugače od ponujene slovarske prevodne ustreznice. S pomočjo zgledov uporabniku pokažemo, do kakšnih razlik lahko pride v določenem kontekstu med slovarsko ustreznico in prevodom zgleда, saj z zgledi ponazarjamo specifiko določenega sobesedila, ki odstopa od slovarskih ustreznic. Prav tako je iz zgledov razvidno, da se določene iztočnice v ciljni jezik ne more prevesti z enobesedno ustreznico, ampak se jo prevaja z besedno zvezo ali strukturo (Toope 1996: 96). Med slovarsko ustreznico, ki predstavlja najpogostejši prevedek iztočnice v določenem pomenu, in prevodom iztočnice v zgledu opazimo več razlik: razlike v besedni vrsti, kontekstualno pogojeni prevod iztočnice v zgledu, enobesedna ustreznica zgleда, ničta ustreznica, frazemski prevod zgleда. Prej naštetu bomo podrobneje obravnavali v nadaljevanju skupaj s primeri, ki ponazarjajo potrebnost vključevanja zgledov v dvojezični slovar za dekodiranje.

1) Iztočnica, rabljena v sobesedilu, se prevaja z drugo besedno vrsto, medtem ko se slovarska ustreznica besednovrstno ujema z iztočnico:

discretion sam. obzirnost, diskretnost: *be the soul of discretion* biti zelo diskreten
normal sam. normala: *Things returned to normal*. Stvari so se normalizirale.

2) Prevod angleške iztočnice je v zgledu kontekstualno pogojen, saj slovarske ustreznice ne moremo preprosto vstaviti v vsako sobesedilo. Pri prevodu iztočnice v zgledu izhajamo iz slovarske ustreznice, vendar sobesedilo zahteva, da iztočnico prevedemo z bistveno bolj specifičnim izrazom (v primeru geselskega članka glagola *average* s kontekstualno pogojenimi glagoli *spiti*, *dvigniti*, *porabiti*). Na primer:

average gl. biti v povprečju, znašati v povprečju: *I average about five cups of coffee a day*. Na dan spijem povprečno pet skodelic kave. • *Pay rises this year averaged 2%*. Letos so se plače dvignile povprečno za 2 %. • *This car averages 40 miles to the gallon*. Ta avto porabi povprečno 7 litrov bencina na 100 kilometrov.

Iztočnico lahko v določenih zgledih sicer prevajamo kontekstualno, vendar pa moramo dodati še določene elemente. Na primer:

teeming prid. mrgoleč, vrveč: *teeming station* postaja, na kateri mrgoli ljudi

V tem primeru se slovenski slovarski ustreznici semantično in oblikoslovno ujemata z angleško iztočnico, vendar pa si z nobeno od danih ustreznic ne moremo pomagati pri prevodu zgleada, saj je pridevniški prevod v slovenščini povsem neustrezen. Pri prevodu zgleada moramo uporabiti glagol, iz katerega je izpeljan deležnik *mrgoleč*, ter predmet (*ljudje*), ki je sobesedilno pogojen. S strukturnega vidika angleški pridevnik *teeming* v slovenščino prevedemo z oziralnim odvisnikom.

Omeniti moramo še primere, ko isti zgled prevajamo na različne načine glede na sobesedilo:

tear gl. trgati, strgati, raztrgati: *tear a hole in sth* strgati kaj, narediti luknjo v kaj

V angleščini glagol *tear* (strgati) kolocira s samostalnikom *hole* (luknja), vendar prevod kolokacije ni vedno enak. Če je kolokacija *tear a hole* rabljena v zvezi s samostalnikom, ki izraža oblačilo (npr. *I tore a hole in my jeans/sweater*. Strgala sem si kavbojke/jopico.), jo prevajamo z glagolom *strgati*, sicer pa jo prevajamo kot *narediti luknjo* (npr. *The blast tore a hole in the wall*. Eksplozija je naredila luknjo v steni.).

3) Zgled rabe prevedemo v slovenščino z enobesedno ustreznico:

nude prid. gòl, nag: *nude photograph* akt

theatre sam. 1. gledališče, teater: *a man of the theatre* gledališčnik 2. brit. operacijska dvorana: *theatre sister* instrumentarka

V zgornjih primerih se slovarska ustreznica in prevod zgleada razlikujeta. Enobesedni prevod zgleada lahko vsebuje semantične komponente slovarske ustreznice (*akt* → umetniška upodobitev golega telesa; *gledališčnik* → kdor se aktivno ukvarja z gledališko umetnostjo), vendar to ni nujno (npr. zgled *theatre sister*, katerega prevod je *instrumentarka*, nima pomenske komponente slovarske ustreznice *operacijska dvorana*).

4) Zgledi rabe v primeru ničte slovarske ekvivalence (v geselskem članku označeno s simbolom Ø):

have gl. ... Ø: *He's had his wallet taken.* Ukradli so mu denarnico.

V tem pomenu je glagol *have* rabljen kavzativno v pomenu 'napraviti, povzročiti, da se s kom kaj zgodi'. Za ta pomen v slovenščini slovarska ustreznica ne obstaja, zato moramo v dvojezični slovar vključiti ustrezno prevedene zglede. Pri prevodu si pomagamo s prevodom polnopomenskega glagola v angleškem zgledu, ta glagol pa je (običajno) v tretji osebi množine, ki v tem primeru izraža neosebno oz. brezosebno rabo.

used to gl. (za izražanje pogostega ali ponavljajočega se dejanja v preteklosti) Ø: »*Do you play tennis?*« »*No, but I used to.*« »Ali igraš tenis?« »Ne, ampak sem ga.« • *He didn't use to smoke.* Ni kadil.

Če je iztočnica pomožni glagol, rabljen za tvorbo določenega časa ali kakšne druge strukture (npr. trpnika), ali pa naklonski glagol v določenem pomenu, slovarska ustreznica v slovenščini (pogosto) ni možna. Sem sodi tudi naklonski glagol *used to*, pri katerem je v dvojezičnem slovarju pred simbolom Ø smiselno v oklepaju navesti podatek o rabi. V takih primerih lahko le s pomočjo ponazarjalnega gradiva prikažemo, kakšne so možnosti prevoda v sobesedilu.

5) V določenih primerih je zgled bolj ali manj frazeološke narave. Ker pa besedna zveza (še) nima statusa frazeološke enote, ni vključena v frazeološko gnezdo, zato najde svoje mesto v slovarju med ponazarjalnim gradivom. Posledica tega je, da je tudi prevod v dvojezičnem slovarju frazemski. Na primer:

tired prid. pog. sit: *sick and tired of sth* do vrh glave sit česa/koga

3 Razprava

Ponazarjalno gradivo, ki ga vključimo v dvojezični slovar, izbiramo na osnovi kontrastivnih razlik med jezikoma. Besede se vedno pojavljajo v sobesedilu, kar pomeni, da moramo poleg semantičnih značilnosti upoštevati tudi kolokacijske, konotacijske in slovnične omejitve. Kljub temu da v dvojezičnem slovarju ni mogoče raziskati semantičnih možnosti določene iztočnice v vseh sobesedilih, moramo uporabniku ponuditi kar najširši možni izbor ustreznice, ki jih tudi dejansko lahko uporabi. To pomeni, da morajo biti v geselski članek poleg slovarskih ustreznice vključeni tudi najrazličnejši zglede: od zgledov, ki jih lahko prevajamo z navedenimi slovarskimi ustreznici, zgledov, ki jih prevajamo z relativno pogosto rabljenimi ustreznici, ki pa niso navedene med slovarskimi ustreznici, do zgledov, ki vključujejo kontekstualno pogojene prevedke, in zgledov, pri katerih uporabimo različne druge prevajalske metode. Uporabnik se mora zavedati dejstva, da v nobenem slovarju ne bo našel vseh možnih ustreznice določene iztočnice, vendar pa mu ustreznice v slovarskem članku lahko pomagajo pri intuitivnem iskanju drugih možnih ustreznice – to je pomembno zlasti v primeru, ko prevod določene iztočnice v sobesedilu zahteva

tipičen prevod iztočnice, to je prevod, ki je uporaben le v zelo specifičnem sobesedilu (Toope 1996: 98, 101).

Vsekakor je med najpogostejšimi razlogi za vključitev zgleда v dvojezični slovar besednovrstna transpozicija, to je zamenjava besednih vrst. Transpozicija je edina slovnično pogojena prevajalska metoda, vprašljivo pa je, ali je povprečni uporabnik slovarja sposoben v sobesedilu, v katerem naleti na neznano besedo, pri prevodu spremeniti besedno vrsto. Verjetno je to v veliki meri odvisno od nivoja znanja obeh jezikov, pa tudi od posameznikovega občutka za jezik. Sestavljavci slovarja se ne morejo zanašati na sposobnosti ali znanje posameznega uporabnika, zato so nujno potrebni prevedeni zgledi, ki vključujejo zamenjavo besedne vrste.

S stališča uporabnika slovarja je zagotovo še bistveno bolj zapleteno, če je pri prevodu iztočnice v sobesedilu treba dodajati določene elemente in spreminjati slovnično strukturo. Običajno sta dodajanje leksikalnih elementov in spreminjanje slovnične strukture tesno povezana, pogojena pa sta z natančno preučitvijo širšega sobesedila v izhodiščnem jeziku. Poleg tega med dvema jezikoma vedno obstajajo določene sintaktične, kolokacijske, kulturološke in pragmatične razlike, na katere je treba v dvojezičnem slovarju v največji možni meri opozoriti, to pa lahko velikokrat naredimo le s pomočjo ponazarjalnega gradiva, ki mora biti dvojezično, kajti tako leksikalna kot tudi slovnična sprememba ne zahteva samo visokega nivoja znanja obeh jezikov, temveč tudi prevajalske sposobnosti, česar pa od uporabnika dvojezičnega slovarja ne moremo pričakovati, saj v večini primerov uporabnik ni jezikoslovec s prevajalskimi izkušnjami.

Naslednji kriterij za vključevanje ponazarjalnega gradiva v dvojezični slovar za dekodiranje je ničta slovarska ekvivalenca. V tem primeru uporabniku ne moremo ponuditi slovarske ustreznice, ker ta ne obstaja, zato je edina možnost, da tak pomen iztočnice v izhodiščnem jeziku slovarsko pokrijemo s pomočjo zgledov. Glede na to, da uporabniku slovarja neprevedeni zgledi ne bi kaj prida pomagali, je tudi tu prevod zgledov nujen, saj ne moremo pričakovati, da bo uporabnik sposoben prevesti zglede, pri katerih ne bo imel na voljo niti slovarske ustreznice.

V angleško-slovenskem slovarju za dekodiranje pogosto naletimo na zglede, ki so v ciljni jezik prevedeni z enobesedno ustreznico, kar je jasen pokazatelj razlik v načinu leksikalizacije, to pa lahko v dvojezičnem slovarju pokažemo samo z vključitvijo relevantnega zgleда oz. zgledov.

Pri frazemskih prevodih zgledov gre za bolj ali manj ustaljene možnosti prevoda, kar pomeni, da nam dana – splošnejša – slovarska ustreznica pri prevodu zgleда ni v (veliko) pomoč. Čeprav zgleđ ne vsebuje frazeološke enote v pravem pomenu besede, pa je prevod lahko povsem frazemski, kar pomeni, da je uporabnik slovarja soočen s kontrastivnimi razlikami med obravnavanima jezikoma, to pa je zadosten argument za vključitev takega zgleда v geselski članek dvojezičnega slovarja, saj je to edini način, da uporabnika opozorimo na kontrastivno problematiko in mu ponudimo možnost, ki je sprejemljiva s stališča ciljnega jezika.

Če samo v nekaj besedah povzamemo ugotovitve, ki temeljijo na vključevanju zgledov v prej omenjene geselske članke, vidimo, da je slovarska ustreznica lahko sicer semantično in funkcionalno/situacijsko ustrezna, ne zadostuje pa kriteriju prevodne ustreznosti; ravno zato je nujno z zgledi dejanske rabe ponazoriti različne možnosti ustreznega prevoda (Adamska-Sałaciak 2006: 499).

4 Zaključek

Rezultati našega preučevanja jasno kažejo na pomembnost vključevanja ponazarjalnega gradiva v dvojezični slovar. Zgledje moramo izbirati skrajno pazljivo, pri čemer moramo upoštevati predvsem kontrastivno problematiko obravnavanih jezikov, saj so zgledi, v katere lahko neposredno vstavimo ponujeno slovarsko ustreznico, v slovarju za dekodiranje več ali manj nepotrebni. Povsem drugače je v primeru zgledov, ki se na tak ali drugačen način prevedejo različno in pri katerih ponujenih slovarskih ustreznic ni možno uporabiti v nespremenjeni obliki. Tovrstni zgledi so s stališča uporabnika zelo koristni, saj je malo verjetno, da bi uporabnik sam prišel do določene rešitve. Iz tega izhaja, da je prevajanje vključenih zgledov še kako potrebno in pomembno. Če zgledi, ki ponazarjajo kontrastivne razlike dveh jezikov, niso prevedeni, uporabniku ne prikažemo zapletenih in kompleksnih razlik med jezikoma, slovar pa ne izpolnjuje ene od svojih bistvenih nalog, tj. prikaz dejanskega funkcioniranja dveh jezikov v vsakodnevni rabi.

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da se je pomembno ravnati v skladu s pristopom t. i. funkcionalne leksikografije in poiskati kompromisno rešitev med potrebami uporabnika in natančnostjo slovarskega opisa.

Literatura

- ADAMSKA-SALACIAK, Arleta, 2006: Translation of Dictionary Examples – Notoriously Unreliable? Elisa Corino, Carla Marelllo, Cristina Onesti (ur.): *Atti del XII Congresso Internazionale di Lessicografia, Torino, 6–9 settembre 2006*. Alessandria: Edizioni dell’Orso. 493–501.
- ADAMSKA-SALACIAK, Arleta, 2013: Issues in Compiling Bilingual Dictionaries. Howard Jackson (ur.): *The Bloomsbury Companion to Lexicography*. London, New Delhi, New York, Sydney: Bloomsbury. 213–231.
- AL-KASIMI, Ali M., 1977: *Linguistics and Bilingual Dictionaries*. Leiden: E. J. Brill.
- ATKINS, B. T. Sue, RUNDELL, Michael, 2008: *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford: Oxford University Press.
- BÉJOINT, Henri, 2000: *Modern Lexicography: An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- BERGENHOLTZ, Henning, NIELSEN, Sandro, 2002: Terms in the Language of Culture-dependent LSP Dictionaries. *Lexicographica. International Annual for Lexicography* 18. 5–18.
- JACKSON, Howard, 2002: *Lexicography: An Introduction*. London, New York: Routledge.
- JACOBSEN, Jane Rosenkilde, MANLEY, James, PEDERSEN, Viggo Hjørnager, 1991: Examples in the Bilingual Dictionary. Franz Joseph Hausmann idr. (ur.): *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography*. Berlin: de Gruyter. 2782–2789.
- KROMANN, Hans Peder, RIIBER, Theis, ROSBACH, Poul, 1991: Grammatical Constructions in the Bilingual Dictionary. Franz Joseph Hausman idr. (ur.): *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography*. Berlin: de Gruyter. 2770–2775.

- KRVINA, Domen, 2014: Problematika zgledov v novem slovarju slovenskega jezika (med čim večjo avtentičnostjo in leksikografsko učinkovitostjo). Simona Bergoč, Irena Grahek (ur.): *Novi slovar za 21. stoletje: E-zbornik prispevkov s Posveta o novem slovarju slovenskega jezika na Ministrstvu za kulturo 12. 2. 2014*. Ljubljana: Ministrstvo za kulturo. http://www.mk.gov.si/fileadmin/mk.gov.si/pageuploads/Ministrstvo/slovenski_jezik/E_zbornik/16-_Domen_Krvina_-_Problematika_zgledov_v_NSJ.pdf
- LANDAU, Sidney I., ²2001: *Dictionaries: The Art and Craft of Lexicography*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. ²2014. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.
- SVENSÉN, Bo, 2009: *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge: Cambridge University Press.
- TOOPE, Michael, 1996: *Examples in the Bilingual Dictionary. Neobjavljeno magistrsko delo*. Ottawa: University of Ottawa. <http://www.ruor.uottawa.ca/bitstream/10393/9942/1/MM15769.PDF>
- ZÖFGEN, Ekkehard, 1991: Bilingual Learner's Dictionaries. Franz Joseph Hausmann idr. (ur.): *Dictionaries. An International Encyclopedia of Lexicography*. Berlin: de Gruyter. 2888–2903.